

delajo po krščanskih načelih, a ne po judovskih ali paganskih. To je posebno sedanje dni potrebno, ko si liberalci, frajmavrerji in Judi prizadevajo krščanstvo po malem in s pomočjo postav in policije izpodrinoti iz rodbin, šol in države ter naposled vse postaviti na — pagansko podlago.

Resnico tega so verniki že povsod spoznali in so se začeli zbirati v politična društva. Na Nemškem se je te dni sošlo v Freiburgu 7000 najodličnejših Katoličanov. Pri nas na Českem je 8. sept. v Trebovu zborovalo 500 vernikov. Predsednik knez Lobkovic je govoril česki in nemški in povdarjal, naj se v katoliški edinosti sporazumijo Čehi in Nemci, katere je nemčurski liberalizem razdvojil. Baron Zesner je pokazal, kako se je liberalizem skazal figamož, ker je obetal vse dobro — a sedaj gre vse slabo pot. Največje društvo imajo Nemci v Gornji Avstriji. Pravi se mu katol. Volksverein. Velja za celo deželo in šteje 23.000 udov. V 3 mesecih je na 13 krajih sklicalo velike zборе. Tako je bilo 8. sept. v Attergau-u zbranih 600 mož. To je zdatno in pri vseh volitvah bodo ondi sijajno propadli — liberalci. —

Kaj, ko bi tudi mi Slovenci na Štajerskem imeli društvo, katero bi obsegalo vso našo škofijo in imelo pravico, povsod sklicati zборе ali tabore? Ali nebi tako društvo več opravilo, kakor pa sedanja?

Sv. Oče so milo tožili pred nekimi Švicarji, ki so njih prišli obiskavat. Rekli so: „Prusi, Rusi in švicarske vlade hočejo katoličanstvo zatreti. Brez pravice je sv. Cerkev na Laškem, preganja se v Srednji in Južni Ameriki, kder so hudodelniki umorili pridnega predsednika republike Ekvadorske. Še celo Turk je začel razkolnike podpirati zoper Katoličane. Toda Bog že vé, zakaj da vse to pripušča in kako dolgo!“

Ljubljanski novi škof so izdali svoj prvi pastirski list, katerega vsi liberalci, frajmavrerji in Judi hvalisajo, ker novi pastir trdijo, da ima Cerkev po novi šolski postavi dovolj upljiva. Mi njim tega ne verujemo, čeravno so škof.

Grački škof so izdali lep načrt in poduk, kako se zamorejo tudi otroci v procesijah deležni storiti dobrot in odpustkov svetega leta.

Angelj varuh. 7letni fantič in 5letna deklica sta igrala pri oknu, ki je bilo v 2 nadstropju neke hiše na Dunaju. Nagloma pade deklica na ulico. Fantič jo zgrabi za jankico in jo spusti, ko so mu moči zginile. Med tem se zbere precej ljudi pod oknom. Deklica pade nekemu možu med roke, mu smukne na tla, kder je žena čepela in dete s predprtom vlovila, da se mu ni zgodilo nič.

Mariborska bogoslovna prične svoje delovanje za l. 1875/76 v soboto 2. oktobra.

Gospodarske stvari.

Dvanajst priporočila vrednih hruškovih plemen.

Na sadje in vinorejski šoli pri Mariboru se dobivajo hruškova, že požlahtnjena 1 in 2letna, lepa, zdrava drevesca sledečih plemen: 1) Bela maslenka (Weisse Herbst-Butterbirn ali Kaiserbirn). Drevo je srednje velikosti. Stori posebno ob toplih legah in rodi lepe, rumeno-bele hruške s precej sočnatim mesom. 2) Saleburgarica; zori meseca avgusta in sept. svoje žlahtne, in zatega voljo mnogo čislane hruške. Vendar na vse strani mnogo boljša od nje je 3) Nemška koza (Stuttgarter Geissbirn). Vzraste v visoko drevo, ki je zadovoljno tudi z najbornišo in revnišo prodno zemljo in rodi vsako leto veliko veliko sadu. 4) Liegel-nova pozimska maslenka ali koprčka (Liegel's Winter-Butterbirn). Sad je srednje velikosti, rumeno-zelen, z okusnim mesom, ki po muškatu diši. Na Českem imajo mnogo takih hrušek, ter njih na milijone izvažajo na Nemško. 5) Dilevka (Dil's Butterbirn) postane visoko in močno drevo, katero kaj rado rodi rumeno-zelene, sočnate in okusne hruške, ki se posebno drago prodajajo, ker se dajo do februarja ohraniti. Boljšega drevesa si gospodar skoro ne more pozeleti, kakor če lepo raste, rado rodi mnogo žlahtnega sadu, ki se lahko in gotovo v lep denar spravi. Slovenci, sezite po tem drevesu! 6) Napoleonka (Napoleons Butterbirn) rodi velike, rumene hruške, ki so sladke, kakor cukr, mehke in sočnate, kakor puter. 7) Angleška poletna maslenka (Williams Christenbirn). Sad je velik, svetlo-rumen in se zori meseca avgusta. 8) Jesenska francoska maslenka (Clairgeau Butterbirn) rodi najlepše jesenske hruške, ki so po 1 funt težke. 8) Zimska tehantovka (Winter Dechantsbirn) spada med najrodovitnejša hruškova plemena. Sad je srednje velik, rumeno-zelen, jako sočnatega mesa in se drži do spomladi, kar mu posebno prednost in vrednost daja. 10) Tepke koroške so rade polne, in dajajo dober tepkovec, vendar še boljša za napravljanje hruškoveca je 11) Jesenska normanka (Normännischer Cyderbirn). Drevo je sicer malo, vendar sila rodno. Hruške drobičkaste, rumeno-zelene dajajo izvrsten hruškovec. 12) Knaus-zevka (Knausbirn) postane lepo visoko in košato drevo, kakor hrast. Vse drage hruške presega po svoji rodovitnosti. Včasih se iz enega drevesa nabere po 30—40 mecnov rumeno-zelenih, nekoliko rudečkastih hrušek, ki dajajo ukusen hruškovec. Drevo hoče biti bolj na zraku in na samem na primer ob njivskih robih, agah in vrtičkih. —

Sadje in vinorejska šola pri Mariboru zamore z 1 in 2letnimi drevesci vseh tukaj imenovanih plemen občinstvu ustreči. Večja drevesca so po 40—50 kr. Nek gospodar je imel 1 pod štev.

4. popisano bruško, ter je skozi 10 let zvesto zapisoval, koliko da je sadu donesla, in koliko da je na leto denarjev zrešil.

L. 1865.	1 mec.,	prodal po 2 fl. — kr. =	2 fl. — kr.
" 1866.	17 "	3 " 25 " =	55 " 25 "
" 1867.	5 "	1 " — " =	5 " — "
" 1868.	14 "	2 " 25 " =	31 " 50 "
" 1869.	8 "	2 " — " =	16 " — "
" 1870.	12 "	2 " 20 " =	26 " 40 "
" 1871.	1 ¹ / ₂ "	6 " — " =	9 " — "
" 1872.	18 "	3 " 75 " =	67 " 50 "
" 1873.	3 "	5 " 75 " =	17 " 25 "
" 1874.	8 "	4 " — " =	32 " — "

Skupaj 87¹/₂ mecnov.

Skupaj 261 fl. 90 kr.

Če se 20 fl. zaračuni za gnoj in strežbo, potem je 1 drevo v 10 letih dalo 241 fl. 90 kr., ali kakih 24 fl. na leto — čistega dobička! Tako sklenemo spis o jabelčnih in bručkovih plemenih.

Ne upirajte se namenjeni popravi Pesniške struge ! II.

Spomenica o reguliranju ali popravljanju Pesniške struge nasvetuje načrt (plan), po katerem bi se 4 reči dosegle: 1) da bi prevelike vode hitro odtekale, 2) da bi se močvirnati travniki izsušili in izsehnili, ob enem pa Pesniška voda ob določenih časih in krajih tako napela, da bi se vsi travniki enakomerno napajali, 3) da bi se voda za mline boljše porabila, 4) da bi steze in mosti za naprej bolj varni, ves kraj pa bolj zdrav postal.

V ta namen se bodo najprvle ovinki in klobase presekale, 12.887° zemlje izkopalo, struga bolj zravnala in od 7 milj na 4 milje skrajšala. Struga sama se bo nekoliko in po potrebi globljeje spustila in na širje raztegnila. Strugino dno bo merilo 4°, njena gornja širina pa od železniškega viadukta do sv. Marjete 5°, od sv. Marjete do Hrastovca 6°, od Hrastovca do Gočeve 6¹/₂°, od Gočeve do Drbetinec 7°, od Drbetinec do Samušanov 8° in potem do Drave 9¹/₂°. Največ zemlje se bode premetalo pri sv. Marjeti, kder se bo Pesnica bližje k Loženam prestavila, potem nad in pod Hrastovcem, in pri Forminu. Utoki: Cerknice, Jareninskega potoka, Velke, Črmece, Gabrniškega potoka in Brsnice se bodo tudi popravili. Treba bo 5 mostov na okrajnih in 7 na srenjskih stezah, potem 17 splavov. Pri teh splavih bi se začeli posamezni jarki ali rovi, po katerih bi se voda napeljevala na najvišji prostor, od koder bi se potem nižje ležeči travniki zamogli kaj lepo, zdatno, enakomerno napajati. Napajajoči jarki bi se odtekali v posebne rove ali kanale, ki so potegnjeni zato, da močvirje sušijo in zastajanje in kisenje vode zabranjujejo. Ako bi potem posamezne srenje hotele skupno postopati, potrebne kanale in kanalčke na skupne stroške izkopati, in se o načinu napajanja med seboj pogovoriti, potem bi zamogle vse svoje trav-

nike vsako leto v spomladi in v jeseni po kositvi 3—4 dni močno napajati, od aprila do konca maja in po otavini kositvi pa vsaj za 1" vode napustiti. Koliko da bi to koristilo, to sprevidi vsak pametnik! Mnogo travnikov, ki se sedaj tudi od najpridnejših gospodarjev popraviti ne morejo, ker voda ne odteka, ali se napeljati ne da, bi bilo lahko in brez velikih stroškov zboljšanih. Za odtekanje vode bi skrbela popravljena struga Pesnice in njenih pritokov, za drugo pa splavi in napajajoči in vodo izsušilni in odpeljajoči kanali. Stroški so nastavljeni na 445.000 fl.; česar se pa ni treba ustrašiti. Kajti, ko bi posestniki čisto sami njih plačevali, bi vendar pri 8928 oralih travnikov, na 1 oral ne prišlo več, kakor 49 fl. 83 kr. Ali posestniki ne bodo plačevali sami. Kajti država je voljna prevzeti ²/₁₀, dežela ⁶/₁₀, okraj ¹/₁₀ stroškov; zato pride pri vsaki srenji le ¹/₁₀, t. j. 4 fl. 99 kr. na 1 oral plačila. To pa ni nič proti dobroti in koristi popravljene Pesnice. Še eden zgled. Vsi stroški popravljanja v Mariborskem okraju nanašajo 65.117 gold., v št. Lenartskem 137.500 fl., v Ptujskem 114.312 fl., v Ptuj-ormuškem 77.900 gld., v Ormuškem 37.000. Ker na srenje spada le ¹/₁₀ zato bi v Mariborskem okraju imelo 6511 fl. plačati 10 srenj, v št. Lenartskem 13.750 fl. 11 srenj, v Ptujskem 11.431 fl. 11 srenj, v Ptuj-ormuškem 7790 fl. 8 srenj, v Ormuškem 3700 fl. 6 srenj. Vrh tega bi še v št. Lenartskem okraju na hrastovskega graščaka največ prišlo, ker ima največ travnikov, kar bo stroške, kojih bi imele tamošnje srenje, znatno znižalo.

Zato rečemo: ne upirajte se namenjeni popravi Pesniške struge!

Gospodarske in tržne novosti. Na Štajerskem pričakujemo sploh srednje branje pa izvrstno vinsko kaplico. Na Hrvatskem, Ogerskem in Tirolskem bodo pa imeli veliko zlahtnega vina. Zato vinsko trženje stoji ali prav za prav leze — nazaj. V Pešti ponujajo staro vino po 40 fl. štrtinjak, da bi posodo izpraznili, pa kupcev ni. Nemci in Francozi pričakujejo veliko več in dosti boljšega vina, kakor so ga lani pridelali. Vinska cena bo tedaj morala še bolj padati. — Minister za poljedelstvo je razglasil, kako da stoji s poljedelskimi pridelki. Pravi, da je vreme povsod ugodno, toplo in sušno, le Štajersko je konec avgusta namočil obilen dež. Proso je povsodi zdatno. Ajda je srečno odevela in obeta mnogo zrna. Koruze so lepe, fižol je poln. Leča pa ni dobro obnesla. Krompirja bo veliko, ker gnjiloba k sreči ni daleč segnola. Repa in korenje dobro kažeta, le okoli Dunaja nju je suša stisnila. Zelje ali kapus so tu pa tam gosenice poškodile. Lan je na Tirolskem jako lep. Repice je na Spod. Avstrijskem precej suša vzela. Začeli so jo podoravati. Tržna cena pri žitu se je zopet nekoliko zboljšala, ker sedaj tržci že vedó, pri čem da so. Cena utegne bržje ko ne

kvišku iti, ker Galicija, Rusija, Nemčija, Francoska, Angleška niso pridelale toliko zrnja, kakor druga leta. Pšenica velja na Dunaji 4 fl. 90, v Budapešti 5 fl., v Varaždinu 4 fl., v Zagrebu 4 fl. 25 kr., v Ljubljani 5 fl., v Celovcu 5 fl., v Gradcu 5 fl. 87 kr., v Mariboru 4 fl. 90 kr., v Ptujju 4 fl. 90 kr., v Celju — v Mahrenbergu 6 fl., v Slov. Gradcu 5 fl. 50 kr., v Vozenci 5 fl. 50 kr., in v Velenju 6 fl. 20 kr.

Sejmovi 20. sept. v Brašlovcah, pri sv. Trojici v Slov. gorica, pri sv. Jurju pri Celji. — 21. sept. v Fraunheimu, v Ormužu, na Laškem, v Podsedci, v Lučanah. — 24. v Dobovi, v Ernavžu, v Remšniku, v Slov. Bistrici, pri sv. Martinu pri Slov. Gradcu.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca pod Prežinom. (Čast učitelju). Znana je žalostna resnica, da sedanje šolske naredbe narodnost in slovenščino v ljudski šoli tlačijo. Mnogo je učiteljev, kateri so v strahu za svoja plačila postali orodje proti — narodnih naredeb in izdajalci svoje narodnosti. — NB. Nobenega učitelja osebno nečemo žaliti; da je to resnica, zamoremo zgledov navesti. To podolženje velja tistim, koje zadeva. Opozorujemo in prosimo, da se stvar loči od osebe.

Sliši se po ljudskih šolah razlaganje imen v slovenščini, da človeku slabo prihaja. So pa tudi učitelji, narodnjaki, ki so svojemu poklicu zvesti, in se ne bojijo kakega zakotnega pisarja, ki že zarenči, ako čuje pravilno slovensko govoriti. Taki hrabri, narodni učitelj je g. Boštjan Kregar, pri sv. Lovrencu pod Prežinom. Ta srenja si šolo še le stavi, in se je podučevanje začelo v začetku februarja v tamošnji cerkveni hiši.

Dne 7. sept. je pokazal g. Kregar, kaj zamore učnik pri učencih doseči, ako njim ne ubija z nemškimi besedami zapopadka raznih v podučenje segajočih stvari, ampak jim jih razlaga v lepi, otroku razumljivi slovenščini, v jeziku, ki ga otrok od svoje matere čuje. Lepo, nježno, pravilno in gladko so učenci izgovarjali tudi tehnična imena, ki jih gotovo ne bodo pozabili. —

Zraven vrlega učenika, je pa g. Boštjan tudi dober odgojitelj. Ne gleda le na uk svojih šolarjev, ampak tudi na njih lepo zadržanje. Slava mu! Škoda, da nas tako hitro zapusti, — poklican je namreč za učitelja v celjski okolici. Dal Bog, da bi zamogel „Slov. Gosp.“ o več takih učiteljih poročati!

Iz Makol. Žalostna je bila angeljska nedelja za Makolčane. Kajti obče spoštovani g. M. Rakoša, tukajšnji dosedanji kaplan, so od nas slovo vzeli. Zgubili so farmani dobrega dušnega pastirja, učenci pa milega in ljubeznivega učenika. Učencem ostanejo nepozabljivi.

1. sept. so nas milostljivi knezoškof obiskali, ponovljene altarje blagoslovili in otrokom sv. firme delili. Bog nam je na ta dan podaril prijazno vreme, čeravno je prejšnje dni deževalo. — Cerkve je zdaj v svetlem kinču, kot najlepša nevesta. Zlatarju g. Brtu iz Kostrivnice gre vsa hvala, da je svojo nalogo za majhen denar tako izvrstno dovršil. Priporoča se vsem cerkvenim predstojništvom, ki svoje cerkve ponavljati mislijo. *)

Iz Žusema. Z radostjo pozdravljamo prihod duhovnega naslednika na našo faro. Došli so namreč v veselje cele fare č. g. Miha Rakoše, poprej kaplan v Makolah. Iz sreca jim čestitamo ter izrazujemo svojo udanost. Bog jih blagodari in daj srčnosti, da bi zamogli z dobrim vspehom neutrujeno mnogo let za naš dušni blagor, vero in domovino delati. Prejšnjemu g. župniku se pa zahvaljujemo za 8letni trud in skrb.

Iz celjske okolice. (Krojač komisar pri šolskih izpitih.) Po novih šolskih postavah ni zapovedano ljudske šole s očitnimi poskušnjami končati. Zamore pa krajni š. svet učitelju očitno skušnjo zapovedati in ta sklep ali zapoved okrajnemu š. svetu naznaniti. Ta pa zamore zopet v svoji mogočnosti sklep kr. š. sveta potrditi ali pa ovreči, kakor se mu poljubi; kajti nikjer ne vlada tolika zmešnjava ali anarhija, kakor pri liberalnih šolskih postavah. Te svoje pravice se poslužuje okr. š. svet celjski v preobilni meri. Njegovo načelo je, vse ovreči, karkoli sklene kr. š. svet, posebno ako je naroden, — kakor se je to pokazalo pri imenovanju učiteljev za celjsko okolico. —

Kder se ima šola končati z očitno poskušnjo, pošle okr. š. svet svojega komisarja, ki je njegov ud. Toda v tej volitvi je res — ne vem — ali šaljev ali pa resen — celjski okr. š. svet v ta posel izvolil nekega — menda — odsluženega krojača, ki zastopi toliko od šolstva, kakor zaje o bobnu. Njegovo obnašanje je tako revno, da bi se kamenu usmilil. Da pa šolski komisar, ki slovenski ne zna, vendar slovenske ljudske šole nadzoruje, — da žnidar Wambrechtsamer, — pokaže, da ima „korajžo“, po navadi izpit sklene s slovenskim govorom blizo tako-le: „zdaj pa jaz naprej ledzala, ki je bol vun cajhnala“ — in prebira odlične šolarje tako, da se vsi na glas smejijo. —

Žalostne prikazni vidimo tudi pri takih priložnostih, ki učiteljem ne delajo časti. Toda o tem je težko pisati. Nemškuterija vlada po naših šolah. Pa učitelji nečejo biti nemškutarji. Če pa slovenščino gojijo, zamerijo se pri svojih predpostavljanih. Zato bi radi za narodnjake veljali, pa svojim predstojnikom se ne zamerili, kar pa ni mogoče; od tod polovičnost. Polovičnost pa ni nikder dobrege sadu rodila. Uboga ljudska šola, kaj je liberalizem iz tebe storil!

*) Hvala g. dopisniku. Prosimo večkrat kaj! Uredn.